

OASE #112

Ecological
Aesthetics

Ecologische
esthetiek

OASE #112
Ecologische esthetiek
Call for Abstracts

Bart Decroos, Sereh Mandias, Elsbeth Ronner, Kornelia Dimitrova (red.)

Hoewel kwesties over het ‘milieu’ al aan het einde van de negentiende eeuw hun intrede deden in de westerse architectuur, zijn expliciet ecologische debatten grotendeels het resultaat van de milieubewegingen die zich in de jaren 1960 ontwikkelden.¹ Twee decennia later, en sterk beïnvloed door publicaties als *Limits to Growth* (1972) en het Brundtland-rapport (1987), werden milieuvraagstukken vooral begrepen in termen van duurzaamheid, als kwantificeerbare problemen die opgelost moesten worden door middel van technologie. Meer alternatieve experimenten in eco-architectuur en vernaculaire bouwpraktijken verdwenen naar de marge.² Tegelijkertijd richtte de architectuurcultuur van de late twintigste eeuw zich steeds meer op de architectuur *an sich*, waarbij de nadruk werd gelegd op een zogenaamde autonomie voor het architectuurproject. Deze cultuur stond wantrouwig tegenover het ‘oplossen’ van externe problemen, waarmee ze het idee versterkte dat milieuvraagstukken inderdaad slechts een kwestie van technologische oplossingen waren die achteraf moesten worden toegevoegd.

Gedurende de voorbije decennia en in overeenstemming met maatschappelijke tendensen, hebben ecologische vraagstukken steeds meer een centrale plaats ingenomen binnen de architectuur. Bovendien heeft het discours over duurzaamheid zich verbreed naar meer relationele perspectieven op de gebouwde omgeving. Deze relationele benaderingen worden doorgaans gekenmerkt door een verschuiving van het architectonisch object als zodanig naar de processen van waaruit het object wordt ontworpen, geproduceerd, geconstrueerd, onderhouden, gerenoveerd, gerecycled en gesloopt. Binnen dit perspectief wordt ook duidelijk hoe ecologische kwesties samenhangen met de sociale, economische en politieke condities waarbinnen de architectuur opereert. Hoewel dergelijke relationele benaderingen een broodnodige heroverweging zijn van hoe ecologische vraagstukken ook als architectonische kwestie kunnen worden begrepen, reduceren zij het gebouw zelf meestal tot een bijproduct van

¹ Zie: Daniel M. Abramson, *Obsolescence: An Architectural History* (Chicago: The University of Chicago Press, 2016).

² Zie: Peg Rawes (red.), *Relational Architectural Ecologies* (New York: Routledge, 2013).

het hele proces. De vraag naar esthetiek verdwijnt in de stroom van actoren, materialen en technologieën.

Het negeren van de vraag naar esthetiek onderschat echter het belang van een visueel, tactiel en lichamelijk engagement met ecologische kwesties—voor architecten en gebruikers. De term esthetiek gebruiken we hier niet alleen om te beschrijven hoe de fysieke verschijning van architectuur het resultaat is van onderliggende praktijken die als ecologisch kunnen worden begrepen. Ook beschrijft de term hoe deze onderliggende praktijken waarneembaar worden via hun esthetische articulatie in het architectuurontwerp. Binnen ecologische vraagstukken lijkt de architectuur zich te bewegen tussen de onzichtbaarheid van technologische oplossingen en de vluchtigheid van relationele stromen, terwijl het in de belichaamde ervaring van een gebouw is dat ecologische relaties vorm krijgen. Hoe materialiseren vragen over ecologie zich in de architectuur? En welke esthetische praktijken zijn in staat om de perceptie van deze ecologische vragen vorm te geven? Ecologische praktijken in architectuur moeten niet alleen effectief zijn in het aandragen van oplossingen, maar brengen onvermijdelijk vragen met zich mee over schoonheid, affectie en perceptie.

Dit nummer van *OASE* is geïnteresseerd in bijdragen die de rol van esthetiek onderzoeken binnen hedendaagse ecologische praktijken en het discours in de architectuur. We zijn in de eerste plaats geïnteresseerd in bijdragen die uitgaan van specifieke cases, zowel historisch als hedendaags, gekoppeld aan een of meerdere van de onderstaande thema's.

1 Esthetiek van de technologie. De nadruk op ecologische vraagstukken heeft geleid tot de aanwezigheid van geavanceerde technologieën om de energetische prestaties van gebouwen te regelen. Dergelijke technologieën zijn vaak ingebed in regelgeving die gebaseerd is op de abstractie van berekeningen en kwantificering, wat op zichzelf al als een esthetisch project kan worden beschouwd. Maar hoewel deze technologieën lijken te worden uitgesloten van het architectuurontwerp als zodanig, bieden ze de mogelijkheid tot een zinvolle verweving van het leven van een gebouw met degenen die het bewonen. Door middel van welke esthetische praktijken kunnen dergelijke technologieën deel uitmaken van de sociale en culturele vraag van wat het betekent om een gebouw te gebruiken?

2 Esthetiek van de materialiteit. De conceptualisering van een gebouw als louter een moment in een steeds veranderende stroom van materialen kan de ontwerper ertoe

verleiden voorbij te gaan aan het belang het te ontwerpen als autonoom object. Toch is het juist de verschijning van een gebouw die een visueel, tactiel en lichamelijk engagement mogelijk maakt met de materiaalstromen waaruit het is opgebouwd—nieuw, gerecycleerd of anderszins. Welke esthetische codes hebben zich ontwikkeld vanuit het gebruik en hergebruik van nieuwe soorten materialen, en welke van deze esthetische codes dragen bij aan een ecologisch bewustzijn van het materiële leven dat gebouwen leiden?

3 Esthetiek en typologie. Behalve aan de interne logica van een gebouw, geven architectonische typologieën ook uitdrukking aan een specifieke houding ten opzichte van hun omgeving. Wanneer deze vanuit een gesitueerd perspectief worden begrepen, wordt duidelijk hoe ze de relatie tussen de bewoners en hun omgeving vormgeven en organiseren, verankerd in specifieke en cultureel bepaalde waardesystemen. Hoe wordt de (her)uitvinding van bepaalde architectonische typologieën beïnvloed door zowel veranderingen in de klimatologische condities als de verschuivende houding ten opzichte van de omgeving?

Abstracts van maximum 500 woorden moeten worden ingediend via info@oasejournal.nl voor **01/06/2021** samen met de naam (namen) van de auteur(s), e-mail adres, professionele affiliatie en een bio van maximum 150 woorden. Voorstellen kunnen in het Nederlands of Engels worden ingediend.